

Výroční zpráva

České společnosti pro ochranu netopýrů

2017

Výroční zpráva České společnosti pro ochranu netopýrů za rok 2017

zpracovali: Tomáš Bartonička, Eva Cepáková a Petra Schnitzerová

1. Úvodní slovo	3
2. O organizaci	4
3. O činnosti v roce 2017	5
3.1 Monitoring	5
3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů	8
3.3 Vzdělávací projekty pro školy	21
3.4 Odborné průzkumy a studie	23
4. Finanční přehled	24
5. Poděkování	26

1. Úvodní slovo

Netopýři tvoří významnou část biodiverzity naší savčí fauny a současně jsou uznávanou bioindikační skupinou. Z území České republiky je v současnosti udáván výskyt 27 druhů, které jsou všechny zařazeny mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Většina našich netopýřů rodí ročně jen jedno mládě, jejich populace se tudíž velice pomalu zotavují z nejrůznějších negativních zásahů. Z těchto a mnoha dalších důvodů je jim poskytována zákonná ochrana, která však není příliš účinná bez dokonalé znalosti jejich způsobu života a dostatečné informovanosti široké veřejnosti.

Posláním ČESON je koordinace ochrany a výzkumu netopýřů a jejich prostředí. K zajištění tohoto cíle ČESON každoročně shromažďuje informace a poznatky o problémech ochrany netopýřů a jejich stanovišť, upozorňuje příslušné orgány ochrany přírody a další složky státní správy na tyto problémy a navrhuje jejich řešení. ČESON je také nejrůznějšími institucemi žádán o zpracování expertiz v oboru ochrany netopýřů a jejich prostředí. Ve spolupráci s AOPK ČR je garantem celorepublikového monitoringu netopýřích populací.

ČESON se dále podílí na propagaci myšlenek ochrany netopýřů mezi širokou veřejností, zejména prostřednictvím masově probíhající akce, tzv. „Mezinárodní (dříve Evropské) noci pro netopýry“, ale i dalších přednášek, exkurzí a jiných osvětových aktivit. Velká pozornost je věnována vzdělávání a ekologické výchově dětí z mateřských, základních i středních škol.

Díky různorodé členské základně zahrnující profesionály i amatéry zajišťuje realizaci a spolupráci na úrovni národních i mezinárodních projektů přímo věnovaných ochraně netopýřů nebo i projektů mezioborových (ochrana živočichů při zateplování budov, konstrukční řešení silničních mostů apod.). ČESON průběžně spolupracuje se zahraničními nevládními organizacemi (zejména na Slovensku, v Německu a Polsku) a je také členem mezinárodního sdružení BatLife Europe. Významná je rovněž role ČESON jakožto dlouhodobého partnera MŽP a AOPK ČR při řešení odborných otázek a naplňování Dohody o ochraně populací evropských netopýřů (EUROBATS).

2. O organizaci

Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) byla založena v roce 1991 jako občanské sdružení registrované Ministerstvem vnitra ČR dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (IČO: 49370731).

Od 1. 1. 2014 je nově zapsána jako spolek ve spolkovém rejstříku, vedeném Krajským soudem v Praze.

Struktura organizace:

Nejvyšším orgánem je valná hromada všech řádných členů, která volí výbor. Výbor dohlíží na běžný chod organizace, řídí činnost organizace mezi valnými hromadami a je stálým správním orgánem. Sestává z předsedy, místopředsedy a nejméně tří dalších členů. V roce 2017 měl ČESON celkem 111 členů.

Statutární zástupci:

Prof. RNDr. Ivan Horáček, CSc. - předseda

RNDr. Petr Benda, Ph.D. - místopředseda

Doc. Mgr. Tomáš Bartonička, Ph.D. - ředitel

RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. - zástupce ředitele

Zaměstnanci v roce 2017:

RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. - příprava, koordinace a realizace projektů, odborné poradenství (od května 2017 na mateřské dovolené)

Mgr. Eva Cepáková, Ph.D. - správa monitorovacích databází, příprava, koordinace a realizace projektů

Mgr. Dita Weinfurtová - odborné poradenství, realizace projektů

Mgr. Olga Růžičková - propagace, osvětové akce (od května 2017)

Celkem 2,8 přepočtených úvazků (leden-duben 2017), resp. 2,15 přepočtených úvazků (květen-prosinec 2017) + externí spolupracovníci podílející se na monitoringu a některých projektových aktivitách (asi 90 osob).

Kontakty:

Sídlo: Katedra zoologie PřF UK, Viničná 7, 128 00 Praha 2

E-mail: netopyr@ceson.org

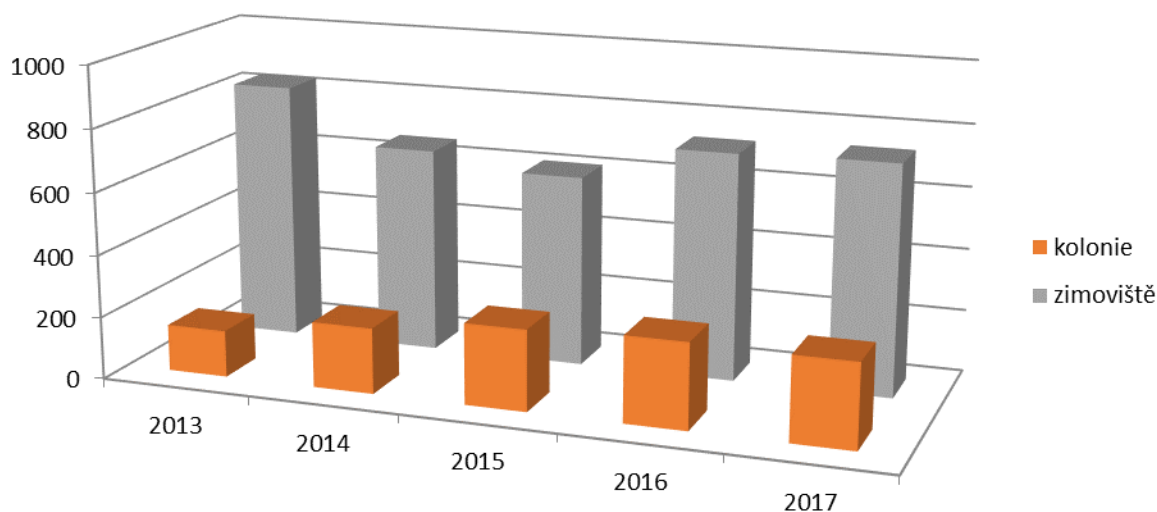
Telefon: kancelář 732 615 295, 737 121 672, ředitel 774 080 402

3. O činnosti v roce 2017

3.1 Monitoring netopýřích populací

V roce 2017 probíhal monitoring netopýřích populací pouze pomocí dvou tradičních metodických přístupů: vizuálního sčítání na zimovištích a revizí letních kolonií převážně synantropních druhů. Ve vybraných regionech (Liberecko, Zlínsko, Znojemsko) proběhly kontroly některých potenciálních úkrytů letních kolonií.

Snaha o dohledání a monitoring dosud pravidelně nekontrolovaných letních kolonií bude v několika nadcházejících letech prioritou. Tento způsob se jeví jako nejvhodnější pro systematický monitoring letounů v kvadrátech, kde chybí tradiční zimoviště. Cílem budou i další synantropní druhy, které byly doposud monitorovány jen okrajově. Patří mezi ně jak jediný druh, jehož početnost celoevropsky klesá - netopýr dlouhouchý (*Plecotus austriacus*), tak netopýr ušatý (*P. auritus*), jehož letní kolonie doposud systematicky monitorovány nebyly.

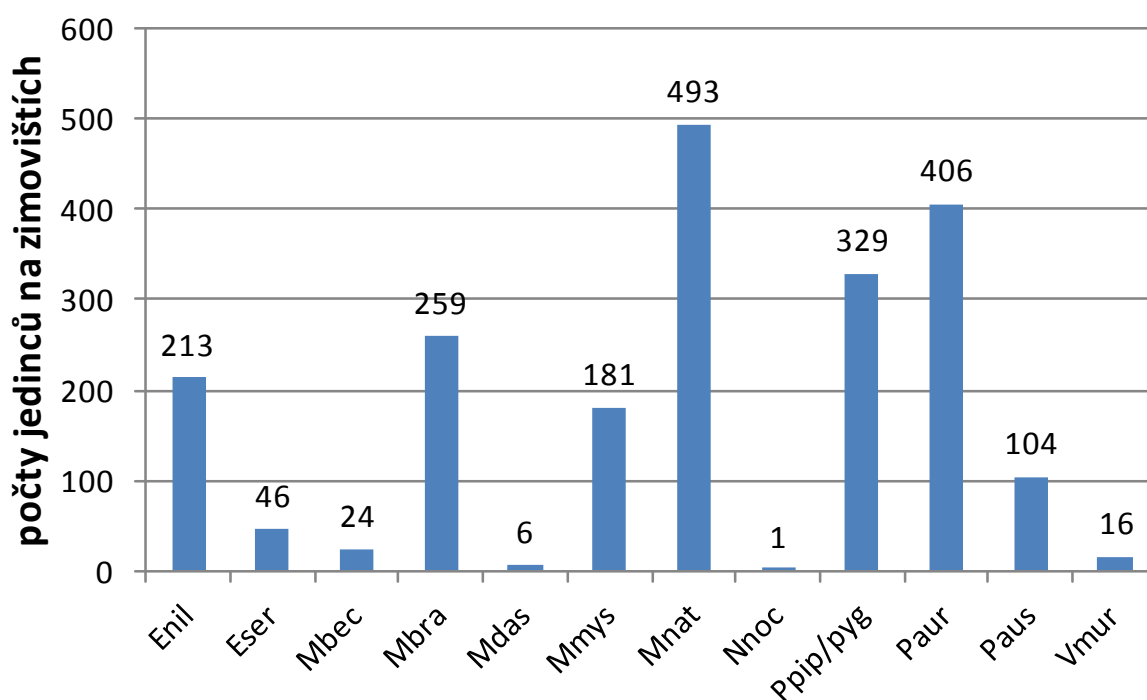

Obr. 1. Počty monitorovaných zimovišť a letních kolonií v posledních 5 letech.

3.1.1 Monitoring na zimovištích

V zimě 2016/17 byl monitorován členy České společnosti pro ochranu netopýřů (ČESON) standardní počet zimovišť, celkem 737 lokalit. Nejvyšší počty byly zjištěny u *Rhinolophus hipposideros* (20 231 jedinců), *Myotis myotis* (8799), *Barbastella barbastellus* (3492), *M. emarginatus* (2093) a *M. daubentonii* (775). Počty netopýřů

dalších zjištěných druhů ukazuje Obr. 2. Patrný je pravidelný meziroční nárůst počtů zimujících vrápenců malých. V některých oblastech lze zaznamenat i nárůsty v počtech netopýra velkého (např. Moravský kras), přestože na jiných lokalitách početnosti již v posledních několika letech nerostou (Český kras, Tab. 1).

Obr. 2. Počty jedinců u ostatních druhů netopýrů zjištěných na všech monitorovaných zimovištích v roce 2017.

lokalita rok/druh	Český kras		Moravský kras		
	Rhip	Mmyo	Rhip	Mmyo	Mema
2013	355	1771	3725	2510	182
2014	272	1686	3990	2876	289
2015	347	2239	4278	2875	241
2016	298	2336	4217	2980	218
2017	333	2281	4589	3123	307

Tab. 1. Počty vrápence malého (Rhip), netopýra velkého (Mmyo) a n. brvitého (Mema) zjištěných v posledních 5 letech na pravidelně monitorovaných lokalitách v Českém a Moravském krasu.

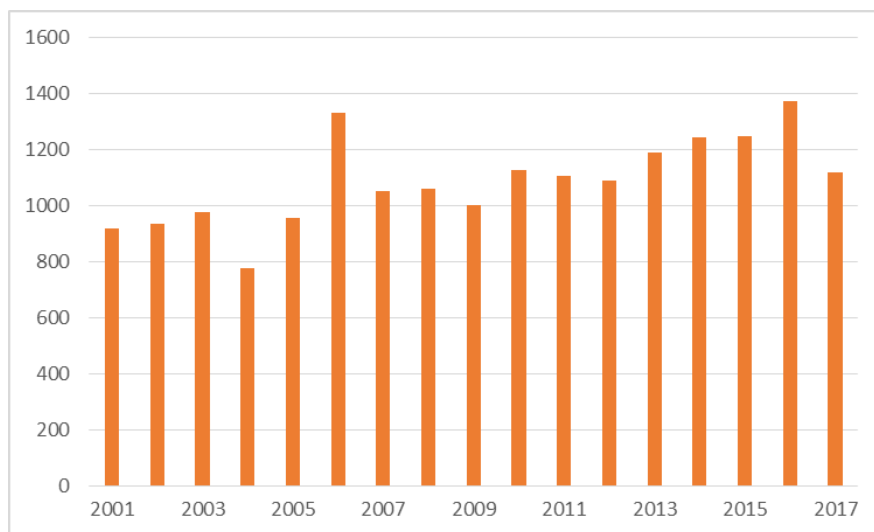
3.1.2 Revize letních kolonií

V roce 2017 bylo monitorováno 269 letních úkrytů, z velké většiny reprodukčních kolonií samic (41 118 jedinců). Počty jedinců zaznamenané u nejčastějších synantropních druhů jsou v mezích každoročního kolísání (Tab. 2). Nejvyšší početnost byla jako každoročně zjištěna u *Myotis myotis* (29 980), která v letních koloniích narozdíl od zimovišť meziročně mírně stoupá, dále u *Rhinolophus hipposideros* (6235) a *M. emarginatus* (3237). U ostatních druhů jsou velké meziroční rozdíly v počtu monitorovaných lokalit, související s nižší věrností druhů jednotlivým úkrytům, nebo jde o druhy tvořící málo početné a snadno přehlédnutelné kolonie.

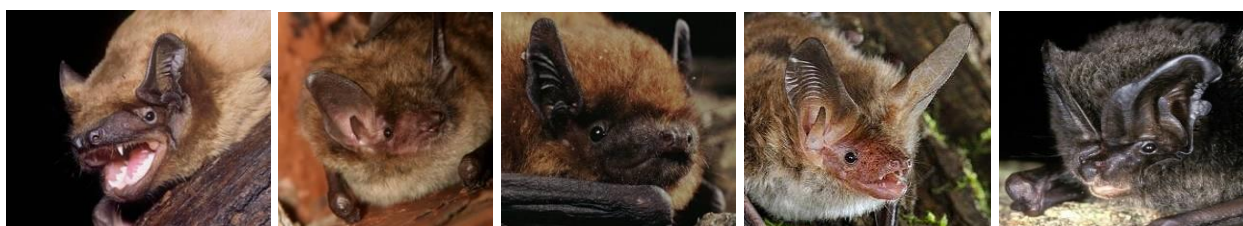
druh/počet jedinců, lokalit	2016		2017	
	počty jedinců	počty kolonií	počty jedinců	počty kolonií
<i>R. hipposideros</i>	6 027	106	6 235	102
<i>Myotis myotis</i>	26 485	122	29 980	113
<i>B. barbastellus</i>	20	3	22	3
<i>Myotis emarginatus</i>	3 586	32	3 237	34
<i>Myotis daubentonii</i>	7	1	4	1
<i>Plecotus auritus</i>	248	26	348	33
<i>Myotis nattereri</i>	-	-	-	-
<i>P. pipistrellus</i>	480	9	567	5
<i>Myotis brandtii</i>	43	2	3	3
<i>Eptesicus nilssonii</i>	16	1	61	1
<i>Myotis mystacinus</i>	22	2	75	2
<i>Plecotus austriacus</i>	198	13	159	7
<i>Nyctalus noctula</i>	80	2	80	2
<i>Myotis bechsteinii</i>	-	-	-	-
<i>Eptesicus serotinus</i>	179	17	306	14
<i>Myotis dasycneme</i>	-	-	-	-
<i>Vespertilio murinus</i>	381	1	111	2
<i>Nyctalus leisleri</i>	-	-	-	-
<i>P. pygmaeus</i>	-	-	-	-

Tab. 2. Početnost jednotlivých druhů v letních koloniích a počty monitorovaných mateřských kolonií v letech 2016 a 2017.

V poslední zimě 2016/17 byl zjištěn mírný úbytek netopýra vodního, jehož početnost v posledních 20 letech narůstala, a to nejen v ČR (Obr. 3). S ohledem na skutečnost, že tento druh s oblibou zimuje ve štěrbinách a lze jej tedy snadno přehlédnout, však může jít pouze o odchytku způsobenou metodou monitoringu.

Obr. 3. Počty jedinců netopýra vodního zjištěné na každoročně monitorovaných zimovištích v letech 2001-2017.

3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů

Řada druhů netopýrů využívá během svého života nejrůznější úkryty v lidských stavbách, zejména v budovách. Tato stanoviště jsou však v posledních letech ohrožena rozsáhlými stavebními úpravami a zateplováním budov, při nichž dochází nejen k ničení samotných úkrytů, ale často také k přímé likvidaci netopýrů. Proto i v roce 2017 pokračovala realizace projektů, které se věnovaly řešení této problematiky a jejichž společným dlouhodobým cílem je zefektivnění ochrany netopýrů vázaných na úkryty v lidských stavbách. Kromě toho byla věnována zvýšená pozornost také ochraně netopýrů vázaných na úkryty ve stromech, zejména v parcích a alejích. Tyto lokality jsou v posledních letech rovněž stále více ohrožovány kácením v souvislosti s

rostoucím tlakem na zajištění bezpečnosti lidí, ale bohužel i v důsledku různých revitalizačních projektů.

Konkrétně se jednalo o realizaci následujících dvou grantových projektů: „**Ochrana netopýrů vázaných na úkryty v městském prostředí**“, podpořený v grantovém řízení Hlavního města Prahy (realizace červenec 2017 - prosinec 2018) a projekt „**Na půdě, tam to žije! - aneb poznejte tajemný svět netopýrů**“, který probíhal díky finanční podpoře SFŽP ČR a MŽP (realizace říjen 2015 - prosinec 2017).

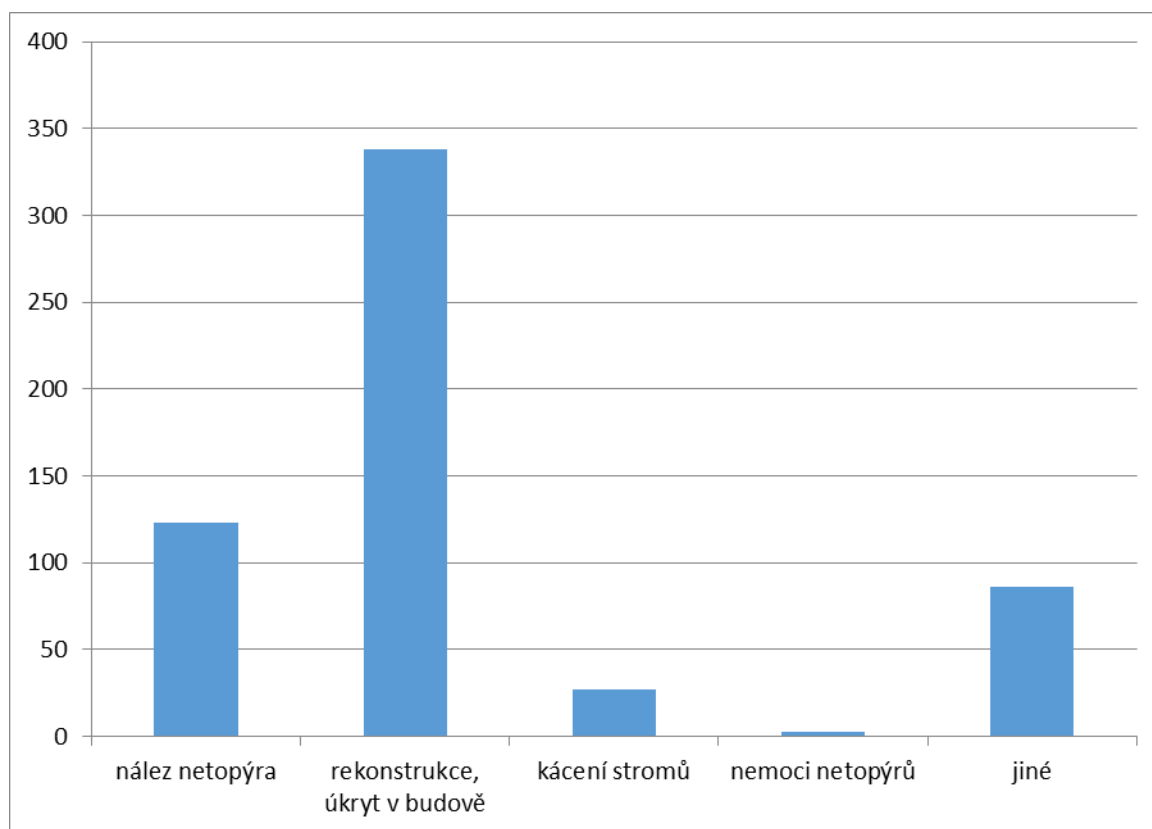
V rámci uvedených projektů probíhala řada aktivit, jejichž cílem bylo zejména zvýšit informovanost všech zainteresovaných cílových skupin - projektantů a stavebních firem realizujících stavební záměry, majitelů a správců budov, státní správy a samosprávy (krajské a městské úřady), organizací ochrany přírody i široké veřejnosti. Propagována byla vhodná řešení různých situací nastávajících v souvislosti s výskytem netopýrů. Výsledkem by mělo být také zlepšení vztahu veřejnosti k netopýrům obecně a zvýšení ochoty lidí spolupracovat při jejich ochraně. Přehled hlavních aktivit je uveden v následujícím textu.

3.2.1 Poradenský servis

Také v roce 2017 byl zajištěn průběžný poradenský servis prostřednictvím centrálního konzultačního místa, které měli na starosti tři pracovníci. Poradenství bylo poskytováno nejen formou telefonických nebo e-mailových konzultací, přibližně třetina případů vyžadovala i osobní návštěvu na místě, další jednání, zpracování průzkumů a stanovisek, případně zajištění přímé realizace vhodných opatření. Některé případy pak byly řešeny také prostřednictvím regionálních spolupracovníků, kteří tvoří tým lokálních konzultantů.

Prostřednictvím poradenského servisu bylo v roce 2017 vyřešeno přes 680 případů, což dokladuje trvale velký zájem veřejnosti, firem i veřejné správy o tuto službu. Nejvíce konzultací se týkalo problematiky výskytu netopýrů v budovách (Obr. 4), a to zejména v souvislosti s jejich plánovanými rekonstrukcemi, případně s řešením různých problémů (např. znečišťování budovy trusem). Druhá nejpočetnější kategorie dotazů se týkala nálezů zraněných či vysílených netopýrů nebo jedinců, kteří zalétli do vnitřních prostor budov. Tyto případy byly řešeny ve spolupráci s regionálními spolupracovníky a místně příslušnými záchrannými stanicemi.

V rámci poradenského servisu se ČESON účastnil také řady správních řízení o výjimkách z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů, aktivně se podílel na souvisejících jednáních a zpracovával odborná stanoviska pro příslušné úřady.

Obr. 4 Počet konzultací poskytnutých prostřednictvím centrálního poradenského místa v roce 2017, rozděleno podle hlavních řešených témat.

3.2.2 Vzdělávání specifických cílových skupin

V roce 2017 byly ve spolupráci s KÚ Zlínského kraje, KÚ Moravskoslezského kraje, KÚ Libereckého kraje a Českou společností ornitologickou uspořádány čtyři **vzdělávací semináře**, zaměřené na problematiku ochrany netopýrů využívajících úkryty budovách a netopýrů vázaných na úkryty ve stromech. Zorganizován byl také seminář pro pracovníky Státního fondu životního prostředí ČR týkající se posuzování staveb z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů v rámci dotačních programů na zateplování budov. Seminářů se zúčastnilo celkem 170 pracovníků úřadů (odborníky životního prostředí, stavební odborníky), pracovníků SFŽP ČR, projektantů, arboristů, zástupců stavebních firem, bytových družstev i některých nevládních organizací (Tab. 3).

Tab. 3 Přehled vzdělávacích seminářů realizovaných v roce 2017.

Datum	Téma	Místo konání	Počet účastníků
21. 3. 2017	Ochrana netopýrů a ptáků vázaných na úkryty v budovách a ve stromech	KÚ Zlínského kraje	33
27. 3. 2017	Posuzování budov z hlediska výskytu zvláště chráněných druhů netopýrů	Pevnost poznání PŘF UPOL Olomouc	12
30. 3. 2017	Ochrana zvířat při stavebních úpravách (pro pracovníky SFŽP ČR)	SFŽP ČR, Praha	34
5. 10. 2017	Ochrana netopýrů vázaných na úkryty v budovách a ve stromech	Zámek v Bartošovicích (součást porady pracovníků obcí Moravskoslezského kraje)	44
10. 10. 2017	Ochrana netopýrů vázaných na úkryty v budovách a ve stromech	KÚ Libereckého kraje	47
Celkem			170

3.2.3 Osvětové akce pro veřejnost

V roce 2017 se členové ČESON opět podíleli na koordinaci a pořádání tradiční **Mezinárodní (dříve Evropské) noci pro netopýry**. Tato významná osvětová akce věnovaná široké veřejnosti probíhá již řadu let pravidelně na přelomu srpna a září po celé Evropě, od roku 2011 se díky kampani Rok netopýra 2011 - 2012 rozšířila i na další

kontinenty. V České republice se uskutečnila Mezinárodní noc pro netopýry tentokrát již po jednadvacáté. Dohromady bylo zorganizováno **54 akcí** (Tab. 4a,b), které navštívilo 4410 účastníků. Program zahrnoval přednášky o netopýrech doplněné projekcí a ukázkami metod výzkumu netopýrů, zejména odchyty do sítí nebo sledování netopýřích hlasů pomocí ultrazvukových detektorů. Na některých místech byli veřejnosti demonstrováni také handicapovaní netopýři a ukázky péče o ně. Pro děti byly většinou připraveny soutěže nebo kvízy, pro všechny zájemce pak noční prohlídky hradů, zámků či blízkých jeskyní a štol.

Kromě Mezinárodní noci pro netopýry bylo v průběhu roku 2017 realizováno **dalších 22 osvětových akcí pro veřejnost**, kterých se zúčastnilo celkem 2687 účastníků (Tab. 5a,b). Jednalo se většinou o přednášky spojené s ukázkou handicapovaných netopýrů ze spolupracujících záchranných stanic ZO ČSOP Nyctalus a ORNIS Přerov, ale také o exkurze zaměřené na pozorování netopýrů pomocí ultrazvukových detektorů, infostánky v rámci větších celodenních akcí (např. v rámci tradičního Dne Země, Dne stromů apod.), při nichž nechyběly ani hravé programy pro děti. V jednom případě byl speciální program o netopýrech rovněž součástí celostátní církevní akce Noc kostelů.

Pokračovala rovněž prezentace **putovní výstavy o netopýrech** s názvem „**Netopýři tajemní a zranitelní**“. Výstavu tvoří 14 panelů, které obsahují fotografie s doprovodnými texty představujícími všechny druhy našich netopýrů, způsob jejich života, příčiny ohrožení a možnosti jejich ochrany. Součástí výstavy jsou také prostorové exponáty (ukázky pomůcek pro výzkum netopýrů, kosterní preparáty, budky, literatura o letounech) a interaktivní úkoly pro děti. V roce 2017 byla výstava umístěna v prostorách Gymnázia Jana Keplera v Praze, Gymnázia v Teplicích, v záchranné stanici v Hrachově u Sedlčan (Ochrana fauny ČR), v Pevnosti poznání PŘF UPOL v Olomouci a v ZŠ Břidličná na Bruntálsku. Celkem si ji prohlédlo přes 18 000 návštěvníků.

Tab. 4a Přehled akcí pořádaných v rámci Mezinárodní noci pro netopýry v roce 2017.

Místo konání	Datum konání	Počet účastníků	Z toho dětí do 15 let
Vlašim - Podblanické ekocentrum	10. srpen 2017	50	25
Pevnost Dobrošov	19. srpen 2017	35	11
Hrad Točnick	19. srpen 2017	52	12
Opava - Historická výstavní budova	23. srpen 2017	215	108
Karviná - park Boženy Němcové	24. srpen 2017	24	21%
Šumperk - vlastivědné muzeum	24. srpen 2017	28	8
Beroun - Muzeum Českého krasu	25. srpen 2017	83	40
Český Těšín	25. srpen 2017	23	35%
Jeskyně Na Špičáku	25. srpen 2017	95	65%
Liberec - Panský lom- Hanychovská jeskyně	25. srpen 2017	200	40%
Hrad Sovinec	26. srpen 2017	57	40%
Hrad Týnec nad Sázavou	26. srpen 2017	211	50%
Srbsko - Lom na Chlumu	26. srpen 2017	230	40%
Přerov - ornitologická stanice	26. srpen 2017	35	50%
Rovná u Sokolova - důl Jeroným	1. září 2017	60	40%
Hranice - Sady ČS legií, Hudební pavilon	1. září 2017	40	50%
Chrudim	1. září 2017	10	50%
Cvikov - Ledová jeskyně Naděje	1. září 2017	80	50%
Jaroměř - Ptačí park Josefovské louky	1. září 2017	55	20%
Skalice u České Lípy	1. září 2017	46	18
Třeboň - Dům přírody Třeboňska	1. září 2017	96	50%
Zoo Olomouc	1. září 2017	32	7
Dobruška	1. září 2017	40	35%
Luhačovice - DDM, zámek	1. září 2017	14	5
Hrad a zámek Bečov nad Teplou	2. září 2017	220	50%
Mikulov - jeskyně Na Turoldu	2. září 2017	19	25%
Skautský klub Havlíčkův Brod	2. září 2017	70	60,00 %
Srbsko - lom Alkazar	2. září 2017	51	40,00 %
stanice Pavlov o.p.s.	2. září 2017	30	50,00 %
Státní zámek Uherčice	2. září 2017	107	30%
Vrchlabí - zámecký park	2. září 2017	70	50%
Praha - ekocentrum Toulcův dvůr	4. září 2017	118	40%
Velké Popovice	5. září 2017	58	50%
Praha - Kinského zahrada	6. září 2017	76	40%
Praha - Záběhlice, sportovní areál Hamr	7. září 2017	138	40%
Horažďovice - PROUD - envicentrum			
Podbranský mlýn	8. září 2017	150	70
Jiřikov (lom)	8. září 2017	90	30%
Litoměřice - budova Správy CHKO České Středohoří	8. září 2017	57	50

Tab. 4b Přehled akcí pořádaných v rámci Mezinárodní noci pro netopýry v roce 2017.

Místo konání	Datum konání	Počet účastníků	Z toho dětí do 15 let
Hrad Pantheon - Vranov	9. září 2017	70	60%
Moravský kras - Dům přírody	9. září 2017	215	40%
Kladno - Čabárna - záchranná stanice AVES	11. září 2017	58	60%
Městská knihovna Děčín	14. září 2017	50	25%
Olomouc - Horka nad Moravou - ekocentrum Sluňákov	15. září 2017	120	50%
Hospital Kuks	15. září 2017	68	30%
Chýnovská jeskyně	15. září 2017	50	50%
Brno - ekocentrum Lipka (pracoviště Lipová)	22. září 2017	341	181
Břidličná - základní škola	22. září 2017	70	90%
Kokořínský důl	23. září 2017	20	50%
Ostrava-Třebovice, Třebovický park	23. září 2017	20	30%
Zlín - Bartošova čtvrť	24. září 2017	25	50%
Jeskyně Na Pomezí	29. září 2017	38	28
Velká Basa	30. září 2017	22	16
Olomouc - Bezručovy sady	6. říjen 2017	150	40%
Zoo Ostrava	6. říjen 2017	28	7
Celkem	54 akcí	4 410	2 028

Tab. 5a Osvětové akce pro veřejnost v roce 2017 (mimo Mezinárodní noc pro netopýry).

Datum	Název akce	Místo konání	Program	Počet účastníků
16. 2.	Přednáška Letouni, vládci noční oblohy	PřF UPOL Olomouc	přednáška pro Univerzitu třetího věku	24
18. 2.	Den tvořivých rukou	Ekocentrum Sluňákov	netopýří infostánek, výroba budek pro netopýry	200
28. 2.	Přednáška na Přírodovědném semináři	Sládečkovo muzeum v Kladně	přednáška o výsledcích mapování netopýrů v Kladně	68
14. 3.	Konference Obnova památek 2017 (Střechy historických budov)	Masarykova kolej, Praha	poster a infostánek pro účastníky konference	200
25. 3.	Probouzení netopýrů	Javoříčské jeskyně	speciální prohlídky jeskyní věnované netopýrům	101
29. 3.	Přednáška Náš soused je netopýr	SEV Toulcův dvůr, Praha	přednáška	17
22. 4.	Den Země - Zeměfest	Lesopark Štěpánka, Mladá Boleslav	netopýří infostánek, úkoly pro děti	400
12. - 13. 5.	Přednáška a exkurze Javoříčské jeskyně	Javoříčské jeskyně	přednáška a exkurze pro rodiny s dětmi, které se věnují domácímu vyučování	18
19. 5.	Noc netopýrů v Říčanské hájovně	Hájovna Světice	přednáška a večerní exkurze	71
23. 5.	Vycházka za netopýry do Divoké Šárky	Divoká Šárka, Praha	večerní exkurze	25
27. 5.	Den dětí s národními parky	Správa NP České Švýcarsko, Krásná Lípa	stanoviště o netopýrech, aktivity pro děti	100
3. 6.	Den stromů na hradě Lukově	Hrad Lukov	infostánek, úkoly pro děti	200
7. 6.	Vycházka za netopýry do Stromovky	Stromovka, Praha	večerní exkurze	22
9. 6.	Noc kostelů v Bělé pod Bezdězem	Bělá pod Bezdězem	přednáška, pozorování výletu kolonie netopýrů z úkrytu v kostele	65
20. 6.	Vycházka za netopýry do Stromovky	Stromovka, Praha	večerní exkurze	22
8. 7.	Setkání ČesFur	hotel Skalský dvůr (u Nového Města na Moravě)	přednáška pro účastníky setkání	35
17. 7.	Večerní vycházka za tajemstvím okřídlených sousedů	Praha - Radotín	večerní exkurze (pozorování jiříček, rorýsů a netopýrů), ve spolupráci s ČSO	47
9. 9.	Festival Babí léto Bohnice	Psychiatrická léčebna Bohnice, Praha	infostánek, ukázka netopýrů, úkoly pro děti	200

Tab. 5b Osvětové akce pro veřejnost v roce 2017 (mimo Mezinárodní noc pro netopýry).

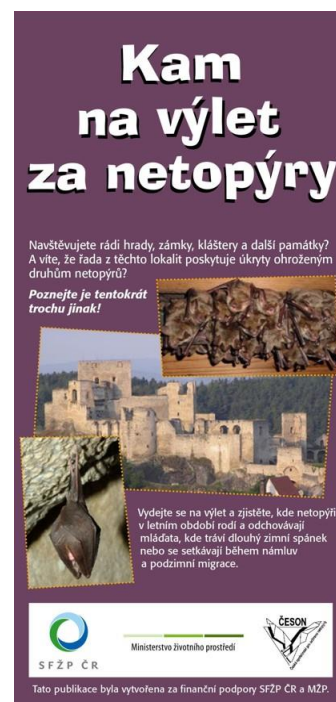
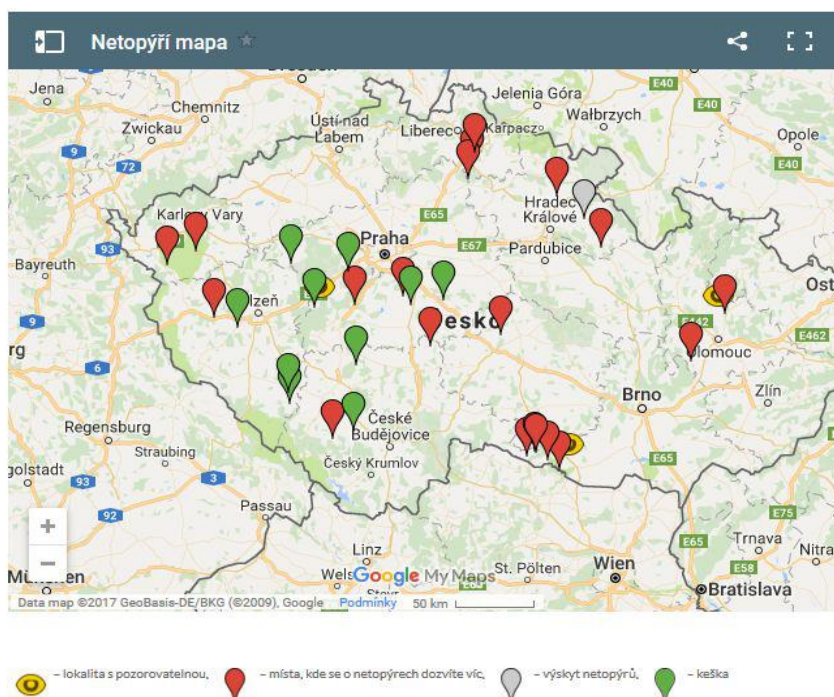
Datum	Název akce	Místo konání	Program	Počet účastníků
12. 10.	Poznávání přírody Hodkovičky	Lesopark Hodkovičky, Praha	netopýří infostánek, úkoly pro děti	500
14. 10.	Podzimní výstava ve Stanici přírodovědců	Stanice přírodovědců DDM, Praha	infostánek, úkoly pro děti	250
4. 11.	Uspávání netopýřů	Javoříčské jeskyně	speciální prohlídky jeskyní věnované netopýřům	79
16. 11.	Přednáška Oživená břidlice aneb Kdo přespává v podzemí	Katovna, Odry (pro ZO ČSOP Odry)	přednáška	18
21. 11.	Přednáška Náš soused je netopýř	promítací sál Strakonického gymnázia (pro Šmidingerovu knihovnu)	přednáška	25
Celkem				2687

3.2.4 Netopýří mapa

Na webových stránkách napude.sousednetopyr.cz, které atraktivní formou zprostředkovávají široké veřejnosti informace o problematice ochrany netopýřů v budovách, byla během roku 2017 významně rozšířena interaktivní netopýří mapa. Na této mapě jsou prezentovány turistické lokality (hrady, zámky a další památky), kde se vyskytují netopýři a kde se o nich návštěvníci přímo na místě mohou dozvědět více (formou netopýřích pozorovatelů, infotabulí, pracovních listů, informací ve výkladu průvodců, pravidelných osvětových akcí či geocachingové hry). Do projektu se zapojilo celkem 34 památek z 10 krajů ČR. Ke každé lokalitě byl na webových stránkách zveřejněn článek sloužící jako tip na výlet pro veřejnost.

Kromě prezentace na internetu byl připraven také informační leták s netopýří mapou, nazvaný „Kam na výlet za netopýry“. Obsahuje stručný popis jednotlivých lokalit, základní pravidla ochrany netopýřů a kontaktní údaje pro účely poskytování poradenského servisu. Leták byl vytištěn v nákladu 2000 ks.

3.2.5 Netopýří pozorovatelný a on-line přenos z letní kolonie

V roce 2017 byly zprovozněny další netopýří pozorovatelný. Jedinou možností sledovat v přímém přenosu dění v letní kolonii netopýřů měli nově návštěvníci **hradu Sovinec** na Bruntálsku a **Starého zámku v Jevišovicích** na Znojemsku. Po celou sezónu

byla k dispozici rovněž pozorovatelná na **hradě Točník** u Berouna, která byla spuštěna již v roce 2016. Záběry z infrakamery instalované v úkrytu vrápenců malých (na Sovinci) či netopýrů velkých (v Jevišovicích a na Točníku) byly promítány na obrazovku umístěnou na prohlídkové trase. Lidé tak mohli pozorovat, co se v kolonii odehrává, aniž by byla zvířata jakkoliv rušena.

Kromě toho mohli zájemci z řad široké veřejnosti využít **on-line přenos z letní kolonie netopýra velkého** na půdě obecního úřadu v **Kvítkově u České Lípy**. Tento přenos je k dispozici na stránkách www.batsfamily.cz a zároveň je na něj odkaz na projektových stránkách napude.sousednetopyr.cz. Návštěvníci webu mohou sledovat dění v kolonii od přiletu netopýrů začátkem května až do jejich odletu cca v polovině září. Přenos je doplněn o tzv. **netopýří deník**, který popisuje příběh jednoho virtuálního člena kolonie (netopýřice Lucky) v průběhu roku. Díky němu se návštěvníci stránek zábavnou formou dozvídají základní informace o životě netopýrů vázaných na úkryty na půdách budov.

Netopýří deník 12. června

Mám pro vás novinu! Dnes v noci se mi narodilo mládě! Chtěla jsem napsat malé, ale ono zase tak malé vlastně není. Jeho tělo je skoro třetina mého. Je to kluk a narodil se, stejně jako ostatní mláďata v naší kolonii, několik metrů nad zemí.

[Přečíst celé](#)

Netopýří deník 1. června

Řeknu vám, je to tedy fuška, nalovit tolik hmyzu, abych ukonejšila hlad. Chut' k jídlu mám v poslední době pořádně větší. Někdy mám pocit, že musím jíst za dva. A víte, proč to tak je? Já vám tedy to svoje tajemství prozradím.

[Přečíst celé](#)

3.2.6 Geocachingová série „S Drákulou v netopýřím světě“

Jako součást osvětových aktivit zaměřených na propagaci netopýřů na hradech, zámcích a dalších památkách byla v létě 2017 vytvořena geocachingová hra. Vybráno bylo 10 lokalit ve středních a jihozápadních Čechách, spojených s výskytem letních kolonií či zimováním netopýřů. Jednotlivé kešky na sebe tematicky navazují a tvoří sérii nazvanou „S Drákulou v netopýřím světě“. Průvodcem ve hře je mýtická postava hraběte Dráculy, který návštěvníky uvádí do tajemného světa netopýřů a u každé kešky klade otázku. Odpověď na ni je ukrytá v krabičce, kterou mají hráči na dané lokalitě nalézt. Podrobnější informace o geocachingové sérii byly zveřejněny na webu napude.sousednetopyr.cz. Od srpna do prosince kešky navštívilo téměř 1200 hráčů.

3.2.7 Akce „Náš souseď je netopýř“

I v roce 2017 pokračovala osvětová a motivační akce „Náš souseď je netopýř“, v rámci níž jsou památeční plaketou a certifikátem odměňováni lidé, kteří přispěli k zachování či vytvoření netopýřích úkrytů ve svém domě. Cílem akce je podpořit ochranu netopýřů a zároveň zviditelnit pozitivní příklady z praxe, které ukazují, že soužití s netopýřy v jednom domě není problémem.

V roce 2017 bylo předáno dalších 8 památečních plaket a certifikátů. Mezi oceněnými je například správa Hospitalu Kuks, správa hradu Vranov-Pantheon, Valašské ekocentrum ve Valašském Meziříčí, ekocentrum Lipka v Brně i soukromí vlastníci domů. Přehled všech dosud oceněných lidí a organizací je uveden na webových stránkách www.sousednetopyr.cz. Zde lze rovněž nalézt bližší informace o celé akci, ale také odpovědi na nejčastější otázky související s výskytem netopýřů v budovách - jak vyřešit některé problémové situace, jak správně postupovat při plánované rekonstrukci budovy, nebo co dělat při nálezů netopýra.

3.2.8 Značení výletových otvorů letních kolonií

Pro efektivní ochranu letních kolonií netopýrů je velmi důležité informování majitelů a správců budov. Jednou z možností je umístit na půdách cedulky, označující úkryt netopýrů a jimi používané přístupové otvory. V rámci projektu „Na půdě, tam to žije“ byly takto v letech 2016-2017 označeny výletové otvory na 45 lokalitách v různých částech ČR (celkem 60 otvorů). Instalovány zde byly také informační cedule, upozorňující na zákonnou ochranu úkrytu a povinnosti vlastníka z toho vyplývající, včetně přehledu možných ohrožujících lidských činností a kontaktů, kam se obrátit pro radu v případě chystané rekonstrukce budovy. Tyto cedule byly umístěny i na dalších 25 monitorovaných půdách.

3.2.9 Propagace v médiích

V rámci realizovaných projektů bylo vydáno šest tiskových zpráv. Na jejich základě byla publikována řada článků v tisku i elektronických médiích, které v různém rozsahu obsahovaly informace o problematice ohrožení netopýrů vázaných na úkryty v budovách, organizovaných akcích pro veřejnost a dalších osvětových aktivitách. Desítky informačních článků byly zveřejněny také na různých internetových portálech. Dále bylo odvysíláno minimálně devět reportáží v rozhlasu a také pět relací v televizi.

Aktuální informace o dění nejen v rámci projektů byly pravidelně prezentovány i na příslušných webových stránkách ČESON (www.ceson.org, www.sousednetopyr.cz a napude.sousednetopyr.cz) i na profilu „Náš souseď netopýr“ na sociální síti Facebook, který měl v roce 2017 přes 1 700 příznivců.

3.3 Vzdělávací projekty pro školy

V návaznosti na předchozí úsilí byly v roce 2017 dále rozvíjeny aktivity ČESON v oblasti vzdělávání a ekologické výchovy, jejichž cílem je motivovat děti i učitele ke spolupráci na ochraně netopýrů a k ochraně přírody obecně. Díky podpoře Hlavního města Prahy pokračoval od června 2017 komplexní vzdělávací projekt pro základní, střední a nově i mateřské školy.

3.3.1 Vzdělávací programy pro děti

V rámci projektu probíhajícího na území Prahy bylo mateřským, základním a středním školám i dalším organizacím nabídnuto několik alternativních možností vzdělávacích programů seznamujících děti se životem netopýrů a možnostmi jejich ochrany. Učitelé si mohli vybrat z nabídky několika výukových programů, přednášek a večerních exkurzí, které byly realizovány odbornými lektory ČESON v prostorách škol či environmentálních center a v jejich okolí. Možnost objednávat vzdělávací programy byla otevřená i zájemcům mimo území Prahy.

Celkem se v roce 2017 uskutečnilo 65 vzdělávacích programů pro žáky základních a středních škol a pro předškolní děti (z toho bylo 60 výukových programů a přednášek a 5 exkurzí). Přehled jednotlivých typů vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo celkem 1 425 osob, je uveden v tabulce 6. Nejvíce akcí proběhlo v Praze, v Moravskoslezském a Středočeském kraji (viz tabulka 7). Mezi účastníky převládaly děti z prvního stupně základních škol, oproti předchozím rokům se však významně zvýšil podíl žáků druhého stupně základních škol.

Na realizaci vzdělávacích programů se podílelo pět lektorů ČESON. Součástí vzdělávacích programů je díky spolupráci ČESON se záchrannou stanicí ZO ČSOP Nyctalus a ORNIS Přerov i ukázka ochočených trvale handicapovaných netopýrů, které si děti mohou prohlédnout zblízka nebo i pohládit. Večerní exkurze do pražských parků byly tradičně pořádány ve spolupráci se Střediskem ekologické výchovy Lesů hl. m. Prahy.

Tab. 6 Počty jednotlivých typů vzdělávacích akcí a počty účastníků dle věkových kategorií v roce 2017.

Typ akce	Počet akcí	Počet dětí	Počet dospělých	Celkový počet účastníků
programy pro mateřské školy	13	262	22	284
přednášky a programy pro první stupeň základní školy	23	475	35	510
přednášky a programy pro druhý stupeň základní školy	18	373	28	401
přednášky a programy pro střední školy	4	59	3	62
<i>jiné programy (kde bylo zastoupeno více věkových kategorií najednou)</i>	2	34	3	37
Celkem přednášky a programy	60	1203	91	1294
exkurze	5	není k dispozici 1		131
Celkem všechny akce	65			1425

Tab. 7 Počty vzdělávacích akcí v jednotlivých krajích ČR v roce 2017.

Kraj	Počet akcí
Hl. m. Praha	34
Středočeský	9
Jihočeský	1
Moravskoslezský	13
Olomoucký	3
Zlínský	4
Jihomoravský	1
Celkem	65

¹ Exkurzí se zúčastnili žáci, jejich učitelé a rodiče. Přesná evidence počtu dětí a dospělých nebyla vedena u všech akcí, děti tvořily zhruba 80 % účastníků.

3.4 Odborné průzkumy, studie a posudky

3.4.1 Průzkumy budov před zateplením

ČESON tradičně zajišťoval průzkumy výskytu netopýrů a zpracování posudků v souvislosti s plánovanými stavebními úpravami bytových domů a veřejných budov pro firmy či bytová družstva po celé ČR. Celkem bylo v roce 2017 realizováno přes 210 průzkumů. Kromě toho pokračovala také užší spolupráce s Odborem životního prostředí Magistrátu hlavního města Prahy, v rámci které byly prováděny kontroly domů před rekonstrukcí dle zadání úřadu. Díky těmto aktivitám se podařilo zabezpečit úkryty netopýrů v budovách na dalších stovkách lokalit po celé ČR.

3.4.2 Průzkumy stromů určených ke kácení

Na základě spolupráce s Odborem životního prostředí Magistrátu hlavního města Prahy proběhly v roce 2017 také další průzkumy stromů určených ke kácení. Jednalo se zejména o plánovaná opatření v rámci obnovy Královské obory Stromovka a revitalizaci parku u Výstaviště Holešovice, v návaznosti na předchozí průzkum byl zajištěn biologický dozor při kácení stromů na Císařském ostrově. Nově byly realizovány průzkumy a biologický dozor také ve spolupráci s Lesy hl. m. Prahy na ostrově Štvanice. Průzkumy stromů před plánovaným kácením byly zajištěny rovněž na některých lokalitách ve Středočeském kraji.

4. Finanční přehled

Výsledovka (bez DPH)

Náklady	
Spotřeba materiálu	99 620 Kč
Cestovné	286 616 Kč
Reprezentace	5 821 Kč
Služby	397 085 Kč
Mzdy+DPP	1 229 302 Kč
Zákonné sociální pojištění	273 321 Kč
Ostatní daně a poplatky	66 Kč
Kurzové ztráty	0 Kč
Dary	0 Kč
Zákonné pojištění zaměstnanců	4 108 Kč
Pojištění organizace	2 662 Kč
Bankovní poplatky	6 050 Kč
<i>Náklady celkem</i>	<i>2 304 651 Kč</i>
Výnosy	
Tržby z prodeje	1 239 582 Kč
Úroky	342 Kč
Členské příspěvky	25 400 Kč
Dotace	
SFŽP	708 844 Kč
MHMP-S4 (EVVO)	3 188 Kč
MHMP-S8 (Ochrana)	7 726 Kč
<i>Výnosy celkem</i>	<i>1 985 082 Kč</i>
Hospodářský výsledek	-319 569 Kč

Rozvaha

Aktiva	1.1.2017	31.12.2017
Dlouhodobý hmotný majetek	40 652 Kč	40 652 Kč
Dlouhodobý nehmotný majetek	0 Kč	0 Kč
Dlouhodobý finanční majetek	0 Kč	0 Kč
Oprávký k dlouhod. majetku	-40 652 Kč	-40 652 Kč
Pokladna	9 476 Kč	10 023 Kč
Účty v bankách	1 568 375 Kč	1 699 035 Kč
Pohledávky	91 855 Kč	159 412 Kč
Přechodné účty aktiv a pasiv	1 026 897 Kč	1 735 101 Kč
Aktiva celkem	2 696 603 Kč	3 603 572 Kč
Pasiva	1.1.2017	31.12.2017
Závazky	0 Kč	42 909 Kč
Zúčtování se zaměstnanci a institucemi	166 646 Kč	139 388 Kč
Zúčtování daní a dotací	583 250 Kč	1 379 478 Kč
Přechodné účty aktiv a pasiv	320 Kč	390 580 Kč
Fondy	11 100 Kč	35 500 Kč
Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta	1 935 286 Kč	1 935 286 Kč
Pasiva celkem	2 696 603 Kč	3 923 141 Kč
Hospodářský zisk		-319 569 Kč

5. Poděkování

Děkujeme za finanční podporu naší činnosti v roce 2017 následujícím institucím a firmám:

AOPK ČR
Státní fond životního prostředí ČR
Ministerstvo životního prostředí
Hlavní město Praha
Zelená domácnost.com

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY
A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo životního prostředí

Zelená domácnost.com
přátelská k lidem i přírodě

Děkujeme také všem členům a sympatizantům, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na realizaci našich aktivit a tím přispěli k ochraně ohrožených druhů letounů a jejich biotopů.

